

Župančičeva ulica 3, 1000 Ljubljana

T: 01 369 53 42
F: 01 369 57 83
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Državni zbor Republike Slovenije
mag. Dejan Židan, predsednik

gp@dz-rs.si

Številka: 001-1/2019/365
Datum: 9. 8. 2019

Zadeva: Odgovor na pisno poslansko vprašanje mag. Dejanja Kaloha v zvezi s sankcioniranjem javnega razkazovanja in povečevanja simbolov totalitarnih režimov

Zveza: vaš dopis št. 020-07/19-1110/2, z dne 11. 7. 2019

Spoštovani,

priloženo vam pošiljamo odgovor na pisno poslansko vprašanje mag. Dejanja Kaloha v zvezi s sankcioniranjem javnega razkazovanja in povečevanja simbolov totalitarnih režimov.

Lepo pozdravljeni,

Andreja KATIČ
ministrica

Priloga: kot v besedilu.

ODGOVOR NA POSLANSKO VPRAŠANJE

mag. Dejana Kaloha

v zvezi s sankcioniranjem javnega razkazovanja in povelečevanja simbolov totalitarnih režimov

Dne 10. 7. 2019 ste name naslovili pisno poslansko vprašanje v zvezi s sankcioniranjem javnega razkazovanja in povelečevanja simbolov totalitarnih režimov, na katerega v nadaljevanju podajam odgovor.

Uvodno navajam, da je Slovenija država ustavne demokracije (1. člen Ustave Republike Slovenije), kar vsebuje tudi zahtevo po spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin (prvi stavek 5. člena in 15. člen Ustave Republike Slovenije) ter med drugim tudi spoštovanje svobode izražanja (prvi odstavek 39. člena Ustave Republike Slovenije). V tej luči – Sloveniji lastne ustavnosti in lastnega odločanja države Slovenije – je treba gledati na vidik uporabe določenih simbolov iz polpretekle zgodovine. Uporaba oziroma nošenje rdeče zvezde je med drugim tudi del slovenske pozitivne zgodovine glede narodnoosvobodilnega boja, ne samo simbol nedemokratskega preteklega režima. Poleg tega tretji odstavek 50. člena Ustave Republike Slovenije zagotavlja posebno varstvo vojnim veteranom, kar pomeni, tudi spoštovanje njihovih prizadevanj, dosežkov in tako tudi simbolov njihovega boja, v tem primeru narodnoosvobodilnega boja. Ob tem izhajam tudi iz znatne sporočilne vrednosti preambule Ustave Republike Slovenije¹, ki med drugim določa, da smo Slovenci v večstoletnem boju za narodno osvoboditev izoblikovali svojo narodno samobitnost in uveljavili svojo državnost, kar je med drugim tudi nedvomno povezava na priznavanje vrednot narodnoosvobodilnega boja v obdobju med leti 1941 - 1945.

Glede na navedeno je jasno, da ne obstaja ustavnopravna podlaga za zakonsko prepoved (ali določitev kaznivosti) nošenja ali drugačne uporabe rdeče zvezde ali drugih podobnih simbolov iz časa narodnoosvobodilne borbe. To potrjujejo tako prej navedene določbe Ustave Republike Slovenije oziroma predstavljeni motivi priprave določenih določb Ustave. Kar pomeni, da se določene pridobitve prejšnjega političnega sistema oziroma slovenske zgodovine pripoznavaajo za ustavnoskladne, kot sem že navedla.

Poleg tega štejem, da je temeljna politična usmeritev Slovenije glede ti. »polpretekle zgodovine« in prejšnjega nedemokratskega sistema že bila podana s strani Državnega zbora Republike Slovenije in sicer z Deklaracijo o seznanitvi z Resolucijo Evropskega parlamenta o evropski zavesti in totalitarizmu z dne 2. aprila 2009², katero je Državni zbor Republike Slovenije sprejel dne 22. 10. 2009. V navedeni Deklaraciji je namreč med drugim navedeno:

"Državni zbor zaradi tega, da zgodovine ne bi ocenjevale stranke in politiki, že v letu 1995 naročil in sprejel znanstveno poročilo skupine dvanajstih zgodovinarjev "Ključne značilnosti slovenske politike v letih 1929–1955" kot prispevek k objektivizaciji tega časa."

Prav tako je jasno, da so ustavni sistemi v Evropi različni in celo v primerih, ko določene države izvršijo določeno regulacijo nekaterih simbolov (v smislu prepovedi ali omejitev njihove

¹ Glejte: Nastajanje slovenske Ustave, Izbor gradiv Komisije za ustavna vprašanja 1990-1991, I. zvezek, urednika: dr. Miro Cerar, Gorazd Perenič, Ljubljana, 2001, izdal: Državni zbor Republike Slovenije (str. 236; 39. seja Komisije za ustavna vprašanja, 27. 11. 1991; dr. France Bučar): "[...] Naslednja stvar, ki je bila nekoliko sporna, je bilo tudi vprašanje NOB ipd., rešili smo tako kot iz tega vidite, da smo Slovenci v večstoletnem boju za narodno identiteto in osvoboditev tako formulacijo dobili in mislim, da lahko zadovoljuje in mislim, da se bo potem nanašala na celotni historiat Slovencev. [...]".

² Uradni list RS, št. 84/09.

uporabe), je to lahko naknadno razveljavljeno na ravni Evropskega sodišča za človekove pravice ali nacionalnih ustavnih sodišč. Tako je npr. Evropsko sodišče za človekove pravice glede na določbe o svobodi izražanja iz Evropske konvencije o človekovih pravicah (10. člen) v primeru *Vajnai proti Madžarski*³ razveljavilo prepoved nošenja rdeče zvezde, ponovno v primeru *Fratanoló proti Madžarski*⁴, podobno je odločilo tudi Ustavno sodišče Madžarske leta 2013⁵ in podobno Ustavno sodišče Republike Poljske leta 2011⁶.

Glede na navedeno ne podpiram in ne morem podpreti – glede na vezanost na Ustavo Republike Slovenije in glede na vezanost na Evropsko konvencijo o človekovih pravicah – ideje o dopolnitvi določb Kazenskega zakonika glede simbolov prejšnjega političnega sistema, poleg tega pa posebej opozarjam, da bi vaša ideja lahko pomenila tudi posege v nekatere simbole narodnoosvobodilnega boja, vsaj glede rdeče zvezde. Prav tako posledično ne razmišljam o pripravi nobenega posebnega zakona, torej niti zakona, ki bi urejal prepoved organizacij, ki uporabljajo določene simbole (ne samo zaradi posega v ustavno svobodo združevanja iz 42. člena Ustave Republike Slovenije, ampak tudi izhajajoč iz prej predstavljenega vidika, da očitno ni ustavno dopustno prepovedati nošenja ali drugačne uporabe navedenih simbolov).

Verjamem tudi, da so vrednote kot so tovarišstvo, zaveznitvo, nesebičnost, pomoč, solidarnost ter tudi upor proti okupatorju in boj za svobodo, vrednote, ki jih simbolizirata tudi partizanski odpor ter posledično rdeča peterokraka zvezda, tudi danes še vedno vrednote slovenskega naroda.

Odločitev za narodnoosvobodilni boj na Slovenskem v drugi svetovni vojni je bila edina prava domoljubna odločitev. Narodnoosvobodilni odpor slovenskega naroda proti okupatorju za osvoboditev celotnega slovenskega naroda je brez dvoma odigral pomembno zgodovinsko vlogo. Prepričljiva vojaška zmaga leta 1945 je odločilno pripomogla k priključitvi Primorske k matični domovini. Dejstvo je, da smo že med drugo svetovno vojno postali del zmagovite mednarodne protifašistične koalicije po vodstvom ZDA, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije. Zato ni naključje, da je Francija ob 70-letnici zavezniškega izkrcanja v Normandiji leta 2014 na slovesnost povabila tudi delegacijo Združenja za vrednote NOB Slovenije. Zmaga slovenskega partizanskega boja v drugi svetovni vojni je bila eden ključnih korakov na poti do samostojne in suverene države – Republike Slovenije. Kajti jasno je, da brez osvoboditve ne bi bilo osamosvojitve. Naš skupen cilj – samostojno in suvereno Slovenijo – smo dosegli, hodeč po poti tlakovani s krvjo in trpljenjem naših prednikov v vsej naši dolgoletni zgodovini.

Menim, da moramo čutiti spoštovanje do odločitev, ki so jih posameznice in posamezniki sprejemali v času druge svetovne vojne in ki niso bile lahke. Vendar je bistveno, da so odločitve za narodnoosvobodilni boj pripeljale do tega, da je naš narod obstal, ohranil svojo identiteto, se razvijal.

Vsekakor pa obžalujem in obsojam systemske kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti pa pravic do življenja in osebne svobode, do katerih je prišlo tako v obdobju vojne in po njej, kot tudi v prejšnjem nedemokratskem sistemu, ter izražam spoštovanje do vseh žrtev. Ne glede na to pa menim, da to ključnega simbolnega pomena rdeče zvezde in pozitivnih vrednot, ki jih ta predstavlja, ne spreminja ali zmanjšuje.

³ Sodba ESČP, št. 33629/06, 8. 7. 2008.

⁴ Sodba ESČP, št. 29459/10, 3. 11. 2011.

⁵ Odločba US Madžarske, št. IV/2478/2012, 19. 2. 2013.

⁶ Odločba US Republike Poljske, št. K 11/10, 19. 7. 2011.